

Författaren till artikeln presenterar sig:

Hej. Mitt namn är Petra, 33 år. Bor i Sandviken utanför Gävle med min man och våra tre barn. Jag har fått möjligheten att bli mamma på två olika sätt, både via adoption och via magen, båda lika fantastiska. Vi adopterade genom BFA och Röda Korset i Thailand och kom hem med vår son i december 2017. Jag är förskollärare i grunden med en färdig master inom socialt arbete nu till sommaren. Studerar även till socionom och arbetar som föräldrautbildare för blivande adoptivföräldrar i den obligatoriska föräldrautbildningen 'Föräldraskap genom adoption'.

Att få syskon som inte liknar en själv

Familjer med både biologiska och adopterade barn

Det är sådan enorm glädje att bli förälder. En glädje som knappt kan beskrivas i ord. Men för många av oss har det inte alltid varit självklart att få barn och få bli kallad mamma och/eller pappa. Och att få syskon känns långt borta för många. Det vet många av oss som ska eller har adopterat. Många av oss adoptivföräldrar har även tidigare kämpat med olika fertilitetsbehandlingar (Terney, Wilborn & Day, 1985; Xing Tan, 2008) för att kunna bli en familj och nu ska/har vi gå/gått igenom en adoptionsprocess som också är en lång väntan och längtan. Vill man också ha syskon i framtiden så bör man enligt de utredare jag pratat med både på kommunen, på adoptionsorganisationer och på myndigheter vänta ett år från det att man kommit hem med sitt barn innan man startar en ny medgivandeutredning och det finns då kanske inte möjlighet att skicka sina handlingar till samma land som ens första barn kom ifrån. Så just tiden, väntan och ovissheten är många gånger något vi adoptivföräldrar brottas med under hela adoptionsprocessen.

Utanförskap

Familjer kan se olika ut och ibland finns det både adopterade och biologiska barn i familjen. Adoptivfamiljer kan se olika ut, ibland är adoptivbarnet äldre än sina syskon och ibland yngre. Ibland kan alla syskonen vara adopterade från olika länder/världsdelar, vilket gör att deras etniska utseende skiljer sig både mellan varandra och till föräldrarna. (Xing Tan, 2008). För de allra flesta av oss är vårt biologiska sammanhang något vi sällan behöver tänka på eller ta ställning till. (Lindblad, 2004; Socialstyrelsen, 2015; Xing Tan, 2008). Det är ett faktum, liksom grenar på ett träd ingår vi i ett sammanhang som är självklart och som finns där vare sig vi vill eller inte. För adopterade och deras föräldrar är sammanhanget konstruerat. (Xing Tan, 2008).

Föräldraskapet

Föräldraskapen ställer olika krav på oss som föräldrar om det finns både adopterade och biologiska barn i familjen, då adopterade och biologiska barn har olika behov. Det första som kanske visar på att det finns både biologiska och adopterade barn i familjen är ofta på utseendet och då främst hudfärgen. Barn tar tidigt i ålder in olikheter i utseendet och att inte likna sina föräldrar eller syskon, vilket kan göra att det adopterade barnet får svårigheter att

känna igen sig i familjen och därmed känna sig utanför det biologiska släktskapet i familjen. Ju äldre barnet blir desto mer medveten blir barnet om olika egenskaper och det genetiska arvet och då många gånger om ärftliga sjukdomar och ofta tankar på den biologiska familjen, som t.ex. hur biologiska föräldrarna ser ut och om det finns biologiska syskon. Barn försöker hitta strategier som på olika sätt kompenserar olikheten, det kan vara att hitta sätt att efterlikna föräldrarna på rösten, språket, gester och beteende. Medvetenheten och insikten om sin särskildhet och saknaden av biologiskt band till föräldrarna kan väcka starkt vrede men också djup sorg. (Socialstyrelsen, 2015).

Adoptivföräldrar är ofta mycket motiverade och engagerade i sitt föräldraskap. (Lindblad, 2004; Tanskanen, Danielsbacka & Rotkirch, 2020). Både adoptivföräldrarna och deras nätverk är ofta grundligt utredda före de är tillåtna att få adoptera. Adoptivföräldrar är också ivriga att fullfölja alla normer av bra föräldraskap på grund av möjliga sociala stigma som är relaterad till deras icke traditionella sätt att bilda familj på. (Tanskanen, Danielsbacka & Rotkirch, 2020).

Olika men lika

När jag håller föräldrautbildningar för blivande adoptivföräldrar så pratar vi en del om just detta med likheter och olikheter. Barn har rätt att veta om sitt ursprung och bakgrund och även om det är genetiskt omöjligt att hitta likheter till föräldrar och syskon så finns det ändå saker man kan vara lika på. Allt beror inte på arv (det genetiska) utan även på miljö (vilka möjligheter man får) och att man då kan prata med sitt barn om våra gemensamma likheter för att få barnet att känna sig speciell och att känna igen sig i familjen. På barns nivå behöver det inte alltid vara så komplicerat, utan många gånger är det vi vuxna som gör det svårare än vad det är. (Socialstyrelsen, 2015). Ofta är yngre barn också nöjda med ganska enkla svar. Sedan så får man såklart utveckla allt vartefter barnets ålder och mognad. Många gånger kan få väldigt givande diskussioner med barn om man pratar med dem vid rätt tillfälle.

Vi lever i en tid nu där familjer ser olika ut och som är mer accepterat nu än förr. En familjs sammansättning är inte given på samma sätt som tidigare. Hur familjeberättelsen ser ut beror på vad vi föräldrar, och barn, gör den till. Adoptivfamiljer väcker inte heller uppmärksamhet idag på samma sätt som tidigare. (Tanskanen, Danielsbacka & Rotkirch, 2020).

Olika föräldraskap

För att barnet inte ska känna sig utanför så är det viktigt att föräldrarna är medvetna om och lyhörda för adoptivbarnets reaktioner. Även om kärleken är densamma till barnen, oavsett om det är adopterat eller biologiskt så skiljer sig föräldraskapet åt. Mycket är självklart sig likt men det går inte att förneka att ett adoptivföräldraskap skiljer sig från ett biologiskt föräldraskap. När det är ett biologiskt barn så har man fått vara med från början i barnets liv, allt från att barnet blev till, en hel graviditet med förlossning och spädbarnstiden. Ett barn som är adopterat är ofta några år gammal när han/hon kommer till oss och att vänta barn genom adoption är ofta en tid med många frågor och ovisshet och då framför allt om barnets start i

livet och ibland också kring de första åren. Viktigt är att förstå utvecklingsmönster hos både biologiska och adopterade barn. Forskning visar på att ett adoptivbarns tidiga anpassning till allt nytt och anknytning till föräldrarna kommer att ha en stor betydelse för senare i livet. (Socialstyrelsen, 2015).

Föräldrarna måste hitta inre strategi för att förhålla sig till det okända hos barnet. Med andra ord är föräldrarna väl medvetna om särskildhet i situationen och barnet. Insikten kan bli än tydligare hos föräldrar som också får biologiskt barn. Adopterade behöver höra från sina föräldrar att det är annorlunda att få barn genom adoption än biologiskt. Men att det som är annorlunda inte behöver vara sämre. När de får bekräftelse på sin särskildhet först då vågar de tro på att föräldrarna älskar dem lika mycket som det biologiska barnet. (Xing Tan, 2008).

Adopterade som upplevt ett utanförskap i sina familjer anser att föräldrarna inte bekräftat valet av dem som lika självklart som valet av biologiska barn. Ett försök att skydda barnet från att känna sig mindre efterlängtat än det biologiska barnet kan vara att föräldrarna har försökt ge det adopterade barnet extra kärlek och uppmärksamhet. (Ternay, Wilborn & Day, 1985) Samtidigt tillhör människan en av de många primater som kan ta till sig, knyta an och adoptera ett barn som genetiskt inte är deras eget. (Tanskanen, Danielsbacka & Rotkirch, 2020)

Syskonrelationer

Att vara syskon innebär alltid någon sorts rivalitet, avund och konkurrens om att få föräldrarnas uppmärksamhet. Det hör liksom till. Det finns dock väldigt lite forskning kring både adoptivbarns och biologiska barns reaktioner när det kommer ett syskon till familjen. Dock går det att teoretiskt spekulera kring frågan och om för- och nackdelar. Ett exempel är att föräldrar som adopterar ett barn efter att tidigare ha fått biologiska barn skulle kunna vara mer stabila och trygga i sitt föräldraskap. Å andra sidan skulle man kunna tänka sig att ett beslut om adoption baserat på att man vill göra en insats för världens utsatta barn skulle kunna leda till ett annorlunda föräldraskap. Spekulationerna kan vara många, men det är viktigt att vi föräldrar är medvetna om våra motiv till adoptionen och vilken historia vi väljer att berätta för barnen, vilket vi också pratar om i föräldrautbildningen och som är en fråga under medgivandeutredningen. Allt detta påverkar hur adoptivbarnet upplever sin roll och tillhörighet i familjen. Syskonrelationer påverkas av hur barnen upplever de vuxna som rättvisa i sitt föräldraskap. Föräldrarnas oförmåga att erkänna och åtgärda adoptivbarnens situation upplevs som ett svek till förmån för de biologiska syskonen. En familj behöver inte dela intressen, men föräldrar måste klara av att stödja sina barn på ett sätt som upplevs som jämlikt (Xing Tan, 2008).

Adopterade barn har ofta andra olika typer av tidiga erfarenheter än om man jämför med biologiska barn. Det adopterade barnet har ofta en tid av boende på en institutionaliserad miljö (Socialstyrelsen, 2015; Xing Tan, 2008) och flera separationer i sitt bagage. (Socialstyrelsen, 2015; Tanskanen, Danielsbacka & Rotkirch, 2020). Ett annat är att barnhem många gånger

brister i att möta barnets behov vilket försenare social-emotionella och fysiska utvecklingen (Xing Tan, 2008).

När barn blir äldre blir de mer medvetna om sin situation vilket kan göra relationer mellan syskon ännu mer komplex. Insikten om sin särskildhet kan lättare bortträngas om adopterade är ensam barn eller har syskon som också är adopterad. Men genom det biologiska barnets närvaro kan det bli svårare att hålla borta insikten och känslan av sin särskildhet och väcka känsla av utanförskap. Den tidigare vreden, sorgen, avunden men också längtan kan med full styrka riktas mot syskonet eller föräldrarna. Men känslorna kan också döljas väldigt väl beroende på omständigheterna. (Xing Tan, 2008).

Xing Tan (2008) pratar om att adopterade barn som kommer till en familj med biologiska barn kan möjligtvis vara mer medvetna om sin adoptionsstatus än barn som adopteras till föräldrar där det inte finns biologiska barn. Samtidigt kan barn som adopteras till familjer med biologiska barn dra fördel av att mamman saknar någon oro för sina infertilitetsproblem. (Xing Tan, 2008).

När barnen bli äldre och får en bättre förståelse av meningen och innebörden av adoptionen kan relationen mellan det biologiska barnet och det adopterade syskonen bli mer komplext. Att som förälder övervaka och se hur utvecklingen av syskonens relation är viktigt för att kunna ingripa i tid. Familjeterapeuter kan behövas för att hjälpa det adopterade barnet att hantera dessa möjliga problem/utmaningar. (Xing Tan, 2008).

Det saknas forskning på området. För att förstå dynamiken i familjer med flera biologiska barn eller adopterade barn eller både adopterade och biologiska barn så krävs det omfattande forskning inom området. Samtidigt visar forskning visar på att de överhängande viktiga är att syskon spelar stor roll för varandras utveckling, från tidig barndom till vuxenhet. (Xing Tan, 2008).

Ibland liknar barn och föräldrar varandra och ibland inte. Oavsett om barnet är adopterat eller biologiskt så får vi som föräldrar uppleva glädje, sorg, lycka och skapa minnen tillsammans. Föräldrskapet sitter inte i blodsband och DNA utan i hjärtat och kärleken till varandra.

Referenser

Sverige. Socialstyrelsen (2015). *Föräldraskap genom adoption [Elektronisk resurs] utbildningsmaterial till föräldrautbildningen*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Tanskanen, A O., Danielsbacka, M. & Rotkirch, a. (2020). Grandparental Childcare for Biological, Adopted, and Step-Offspring: Findings From Cross-National Surveys. *Evolutionary Psychology, January-March 2020, 1-14*. DOI: 10.1177/1474704920907894

Ternay, M R., Wilborn, B. & Day, H. D. (1985). Perceived Child-Parent Relationships and Child Adjustment in Families With Both Adopted and Natural Children. *The Journal of Genetic Psychology, 146(2), 261-272*.

Xing Tan, T (2008). Impact of Biological Childrens's Adjustment on Their Siblings Who Were Adopted From China. *Adoption Quarterly 11(4), 278-295*. DOI: 10.1080/10926750802569814